

Ordinans
om
Toldens Oppebørsel

12. Januar 1632

Originaltryk

i faksimile

Ordinantze
Om

12. Jan. 1632.

Toldens oppebørffel.

W I Christian

den Fierde med Guds
Raade / Danmarckis / Nor-
gis / Wendis oc Gottis Kon-
ning / Hertug vdi Sleßvig /
Holsten / Stormarn oc
Dymerstken / Gressue vdi

Sibenborg oc Deknenhorst / etc. Store Bitter-
ligt / at endog atskillige Tolder oc Acciser nogen-
tid forleden haffue varit paalagde / aff den Nod /
som mand for Dyene oc saa got som i Hænderne
hafft haffue / til Grendzers / Fesningers oc an-
den Rigens *Defension* ; Saa forfaris dog / at tv-
tilborligen dermed paa fiedste Toldsiæder om-
gaaes / Huorved Vndersaatterne merckelig be-
sørgis : I det den paalagde Told oc *Accise* icke
forslaar til det den er besticket : Huoroffuer videre
skat oc paaleg foraar sagis til den vdgifte / for hvil-
cken ingen omgang kand haffuis : Huorfor Wi
haffue varit foraar sagit denne *Ordinantze* om
Tolden at lade vdgaae / effter hvilcken alle oc huer
vedkommer vnder deris *Wed* / troskab oc anden til-
borlig *Straff* / sig haffuer at rette oc forholde.

Toldoffi-
cerer.

DN Tolder oc en Toldskriffuer skal være
paa de beste Toldsteder.

Toldbog-
ger.

Toldere oc Toldskriffuere skulle sæt-
tis aff Statholderen vdi Kiøbenhaffn / oc skulle
huer dennem holde sin *numererde* Bog aff Lensz-
manden igiennem dragen oc forseigled / oc den ene
icke viffe den anden sin Bog vnder sin Tied/megit
mindre dennem *conferere*. Men en huer skal haff-

Om Told-
officerer-
ne forbiu-
dis tra-
fic.

ue den i sit Skab eller Skrin velforvarit. Saa
frembt oc dennem eller nogen Toldofficerer, For-
pactere eller deris Tienere paa viffe Toldsteder
trafic forbiudis / da skulle de holde sig derfra / med
mindre de ville staa til rette/som de tvtrøsligen tiene.

Visiterer.

Huor *Visiterer* anordnis / der holdis effter
den *instruction* hannem giffuis.

Toldoffi-
cerers
forval-
ring.

2. Samme Toldofficerer forvalte oc *Acci-
sen*, Item huis til *S. Anne* oc den ny Bygning/
saa oc Baadsmænds Boder ved *S. Anne* Broe
er for ordnit / vdi lige maade huis Told oc *Accise*
som til *guarnison* oc *defension* vdgiffuis / De skal
huer slags Told Kronens / saa vel som *Commis-
sariernis* i *Car* *specificeris* oc til *Regenskab* for-
sig oc icke iblant hin anden foris / Saa oc giffuis

ToldRe-
genstab.

CarTold-
feddel.

Car Toldfedel paa Kronens / *S. Anne* oc Baads-
mænds Boders Told oc *accise*, oc *Car* paa *Com-
missariernis* Told oc *accise*. Befinde enten *Com-
missarier* eller Statholderen forbet: Told office-
rers

rens tvtrøstskab / tvflid eller tvdyetighed / da være det Statholder eller *Commissarierne*, huo det oc befinder / frij fore at affsætte samme *Foldofficêrer* oc en anden med samptlig raad oc vidskab i deris sied tilfætte.

Foldoffi-
cerers
affsættelse

For Cronens Folds oppebergen / gioris den- nem Løn effter *Wmagen* oc Foldens leilighed.

For *Commissariernis* Foldsoppebergen / skul le de niude til Løn tre aff huert hundrede Da- ler / som de oppeberge / Folderen oc Foldskriffueren til Jæffne tou skiffte. Oc skal saadan *Foldoffice- rernis* Løn oc *quota* tagis aff Folden / naar *Risten* obnis / oc saaledis til *Regenskab* foris.

Foldoffi-
cerernis
Løn.

For huer Foldseddell skal giffuis aff huer vden- disse *Stib* / siort eller lidet en *Orts* Daler / aff huer *Indlendiske* / *Danske* eller *Norske* *Mersskibe* / om de nogit fore som de fortolde skulle / en halff *Ort* / aff huer *Kreuer* otte *Stilling* *Danske* / aff *Skuder* / som fortolder / to *Stilling* *Danske*; *Norske* oc vnderliggendis *Bersferger* oc *Baade* giffue inted / *Meere* maa de icke oppeberge / med mindre de ville staae til *Rætte* / som de deris *Besilling* icke effterkomme / som den nem er besalut.

Foldsed-
delpenge
oc huor-
ledis de
deelis.

Aff Foldseddelpenge tager Folderen en *Treding* / Foldskriffueren *Resten* paa sig oc en *Dreng*. Oc skulle *Foldofficererne*, som ingen borgerlig *Næring* bruge / være i *Freds* tiid frij for borgerlig

Foldoffi-
cerernis
Fried
vdi Freds-
tiid.

Tynge / lige ved Byens Offrighed / paa Landis
frij for egt oc Arbeide.

Huor: Ba-
rene angif-
uis som
Landvare
komme til
Bye eller
Toldsted;
Huor oc
naar Ba-
re / som
Soledis
indkomme/
angifuis.
Om no-
ger faller
paa Told.
Om noge
Toldoffi-
cerene be-
sticke vil.
Huor
gods som
Soledis
eller Land-
vare vdfø-
eis/angif-
uis.
Om noge
sig icke an-
giffue eller
oc paa
rette tid oc
sted icke
angiffue.

3. Kommer Varerne Landverck / da giffue det
firax an i Porten / om Port er paa Byen / oc da
følge en aff Vacten med samme Gods til Toldes-
ren at fortoldis; er icke Port paa Staden / da dra-
ge sig dermed firax til Tolderen / oc giøre klart der-
fore. Vdi lige maade / komme Gods Soledis ind /
da legge sig an paa steder vedbor / Oc skal siden
Kioibmand oc Skipper firax angiffue sig paa
Toldboden / sampt alt huis de indehaffue. Vnder-
staar sig Kioibmand eller Skipper at falle paa
Tolden oc vil giffue ringere end Toldrullen for-
melder / eller oc icke vil i Haffnen indkomme før
hand om Tolden haffuer *accorderit*, den samme
giffue offuer rette Tolf endnu halff Told for Told-
fulg: Samme Ret er / om nogen tilbiuder Told-
officererne Stenck / dennem at *corrumpere*; Vdi
lige maade giffue sig en huer an / som Vare Land-
vare vdføre vil / saa vel som de bortsette ville / Vn-
derstaar sig nogen Gods / som Landverck kommer
nogen sted at indføre / eller oc det Soeverck kom-
mer / at opstibe / før Tolden er clarerit / haffue for-
brut sine Vare / oc derforuden videre staa til Ret-
te / som vedbor.

Drager Skipperen aff en Haffn ten anden
at lade eller kioiblaas / giøre huer sted klart / oc
naar

naar hand i anden Haffn kommer / Ieffuere forige Din Skyp-
per lader
i flere
Haffner.
Toldseddel fra sig / Oc tage ny Toldseddel paa ald
sin Lading; dog skal den forsie Seddel serdelis forsi
indsoris i den sidste / for huer Tolders Regenskabs
skyld / dog at Tolderen i anden Haffn acter Ski-
bets forlighed oc andit som vedbor / Mercker hand
wraet vare fortoldit / da er hannem fri fore der
offuer at holde / som wraet paa sin egen Haffn
baar fortoldit.

4. Ingen / vare sig Toldofficerer oc de Tol-
den *administrere* oc opberge (om dennem tilladis
at handle) eller anden / huo det oc er / maa sal sige /
eller falle paa nogen Vare / forend de ere gandske
fortollete / oc Skipper eller Kiebsmand er vdgan-
gen aff Toldhuusit / oc kommer til deris Skib / el-
ler paa Torffuit eller i it andet Huus / Den falsk-
gende oc fallende / vnder den tiende PENDINGS for-
tabelse aff prijsen aff alt det slags Vare i Skibet
findis (som fallet eller falsagt er) huer sin andeel
oc tyffuende part aff samme Varis prijs at bode.

5. Toldofficererne skulle god tid om Mor-
genen oc Efftermiddagen vare paa Toldboden / el-
ler paa det *ordinarie* sted / huor Tolden oppeber-
gis / oc bliffue paa Toldstedit / saa længe nogit er
at forrette / oc der ick tilfiede Brendevin eller
Drickelaug; Samme oc ingen anden sted skulle
Skipperne i Orden / efftersom de ankomme til /
A iij clareris /

Ingen
maafalst-
ge eller
falle paa
nogen
Vare / for
det fortol-
lit er / oc
Skippe-
ren er paa
lowlig ste-
der kom-
men.

Naar
Toldoffi-
cererne
skulle lade
sig finde
paa Told-
boden.
Inge dri-
cken tilste-
dis paa
toldstedit.
Huickez
Skipper

først for-
toldis
Naar oc
huor told-
seddel leff-
neris.
Forbudne
Bare maa
ej fortolpif
Fremmede
advartis
omforbud.
Toldoffi-
cererne
maa ey
accorde-
re om tol-
dens er-
leggelse.
I huad
Mynt tol-
den oppe-
bergis.
Om nogē
forpacter
heel eller
half told/
maa ey
anderledes
dermed
omgaa
end hand-
den haff-
de paa de-
genskab.
Huo: Tol-
den oppe-
bergis.

clareris/ Toldseddelerne der regnis oc vntertegnig
oc Skipperne sraar tilstillis i alles narvarelse el-
ler oc den som vil eller skal *visitere*.

6. *Toldofficerne* skulle ickte fortolde nogen
forbudne Bare / meden Riobmanden advare / oc
affviise / oc saa vjt mueltigt er / forhindre / at ingen
sig affvoldenhed forseer eller forgriber / ey heller
skulde de nogen *Contract* med nogen indgaa om
Tolden / enten en Summa derfor at opberge / el-
ler sielff derfor dennem erlegge / eller Dag derpaa
at giffue / Medens de skulde den vnder deris *VED*
vden affkortning vdi god gangbare Guld eller
Solffmynt aff *Ydlendiske* / medens aff *Yndendis-*
ke vdi gangbar Mynt (dog Oxen Told erleggis i
enckende Daler som skee pleyer) alt paa sedvorn-
lige Toldsteder oppeberge.

End haffuer nogen forpacted Tolden / bare
den oc op i rede Pendinge / ligesom forskreffuit
skaar / vden nogen *Contract*, affkortning eller for-
aring vnder sin *VED* oc Straff som vedbor; Vdi
lige maade forholdis om nogen en anpart aff Told-
den forpacter / oc da tage sig sin anpart aff Tolden/
naar Risten obnis oc ickte forre.

7. Tolden skal vdi *Toldofficerernis* oc mee-
nige Skippernis narvarelse sraar den paa Told-
stedet er beregnit oc taldt vdi samme Sorter den
er oppebaarit i Toldkisten nedkastis / huer vdi sit
Rum/

Rum / som efter formeldts : Oc til Kisten skal være tre Laasse / Lensmanden haffuer Nøgelen til en / Tolderen til den anden / Toldskriffueren til den tredje / Offuen paa Toldkisten skulle være to Hul / it huor Gronens / *S: Annis* oc Baadsmandenis Boders Told / oc it huor *Commiffariernis* Told i Sær leggis.

Toldkistens Nøgle.

Huer slags Told Sær for sig.

Accise.

Belangende *Accisen*, da skal den oc straf den bekommes i det Rum nederlegges huor den hederhører ; Oc efter som en deel Bore Vndersaatter ere fri for *Accise*, da / saa frembt den som for *accis* skal / haffuer nongattig richtige *Frisse*zeddeler / skulle de hannem aff Tolderne lige ved Rede penge gøt giøres oc kortes paa *Accisen* ; Saa frembt oc nogen Bors egen Vndersaatter deris Vare selge til *Accise* fri- Personer siden de haffue vdgiffuet *Accisen* oc aff dennem richtige fri Zeddeler bekomme / da maa de / naar de fremdeelis *Accise* betale skulde / samme Zeddeler levere i Betaling for *Accisen*, eller oc om de ey videret setgle oc handteere inden Toldkisten obnis / da skal dennem igiengiffues naar den aabnes / saa vist de med richtige Zeddeler bevise sig *Frisse* at haffue sold siden de *Accisen* vdgiffuet haffuer ; Belangende Fremmede / da naar de med deris *Etibe* indkomme / skulle de angiffue huad de inde haffuer / huor paa en Zeddel formeldende huor høyt *Accisen* beløber ;

ber / i Toldkisten til efterretning indlægges skal /
 Naar de siden udgyle / da skulle de *Accisen* betales /
 saa vist de med Frizeddeler icke bevise sig til *Accise-*
frij Folck at haaffue afhendet / huilcken *Accise* oc da
 strax skal i Kisten nedkastis / Som forbemelt er.

Toldfed-
 delers
 Skik.

8. Told oc *Acciseseddelerne* skulle offuen paa
numerèris, efftersom Skibene ere ankomne til / oc
 ellers klarlig forfattis alle tall med fulde Bog-
 staaftue / oc skal derudi først indførts dag oc *datum*.
 Derneft Skipperens eller Riobmandens naaftu
 oc hiemb / For det tredie / Skibeds naaftu oc *fa'on*,
 være sig Boyert / Baad / Kreyer / Mersskib eller
 andet / For det fierde Skibets Storlighed i Pester
 tal / For det femte / Lasten det indehaaffuer / vel *spe-*
cificerit, For det siette / Huor megit Tolden eller
Accisen (efftersom huus om Tolden her vdi befaais
 oc om *Accisen* er at forstaa) belober sig / for
 huer slags *in specie*, For det siuffuende / Toldens
 eller *Accisens Summa* med fulde Bogstaaftue / oc
 skal samme Toldseddel være med Tolderens oc
 Toldskriffuerens Haand oc Segel vnder / End er
 det fri Skib som ingen Told eller *Accise* giffuer /
 da skal dog i Toldofficerernis Bog indførts / Saa
 oc det Regenskab i Rentieret indleggis / samme
 Skib oc Skipperis naaftu oc hiem / Item hueden oc
 huort det her i Rigit seigler / oc med it ord formelo
 dis / huad Last det indehaaffuer / vnder dag oc *da-*
tum til efterretning.

Toldfri
 Skibe
 antegnis
 oc i Re-
 genskab.

9. Ingen føring / *Spilase* eller *Lechase* skal
 bit ere got giøris / end Toldrullen formelder / oc skal
 i Toldseddelerne / saavel som i Toldbøgerne oc
 Regenskabit / alt hvi i saa maade got giøris / klar
 lig oc vtuilactigen *specificeris*.

Quorvit
 føring /
 Spilase
 oc Lecha-
 se got giø-
 ris.

10. Toldskriffueren skal selff eller ved sin
 Økeng lade Toldseddelen strax føre til Toldskriff-
 uerbogen (*numererit* lige ved den Skipperen giff
 uis) med fulde Bogstiffuer / oc læse den op imod
 Toldseddelen / som Tolderen seer oc hører læse / Tol-
 deren fører oc gienparten aff Toldseddelen med ful-
 de Bogstiffuer paa Pengene oc Barernis Sum
 i Toldbogen / Samme to Bøger skulle lessue-
 ris hos Regenskabit.

Quorledis
 Toldsed-
 del feris
 til Bogs.
 Toldsed-
 del con-
 fereris
 med Told-
 bogen.
 Toldbogs
 Stijl oc
 des ofuer-
 lesuering.
 Toldre-
 genskabs
 Stijl.

Toldskriffueren giører Regenskabit *extract-*
vis indførende Klobmandsnaffn oc *Nation*, dag
 oc *datum* oc Pengenis Sum / refererende sit Re-
 genskab huer *post* paa den *numererede* Toldsed-
 delbog / at de desbedre kunde *confereris*, oc skulle
 Summerne i Tolderens / saavel som Toldskriffue-
 rens Bøger oc Regenskabter med fulde Bog-
 stiffuer indførte.

11. Kongens Lensmand skal selff eller oc ved
 sin visse velbetrode suldmæctige (om hand for høy
 oc nødvendig forfald icke kand være tilstede / hvil-
 cked i den *Quitantz* Toldofficererne saær / skal
specificeris) obne Toldkisten med Toldofficerer-

Naar oc
 aff huo
 Toldki-
 sten ob-
 nis.

ne tuende gange huert Aar / nembligen *Philippi Jacobi* oc *Martini* oc da telle huad Penge i huert Rum findis oc Pengenis Sum antegne / den conferere med *Toldofficerernis* Regenshaber / Pengene anamme oc paa forordnede steder fremsticke / saa oc giffue Tolderen bevis / aff sig oc samptlige *Toldofficererne* vndertegnit / hos Regenskabit at legge / Oc skal Kongens Lensmand eller Ombud / saa vel som *Visiteuren* vare frit fore at besee Tolderens eller Toldskriffuers Bog / naar dennem lystet.

Toldbo-
gen viiss
Kongens
Ombud
saa oc Vi-
siteuren.
Wrang
angiffuel-
se.

12. Forseer nogen Skipper sig med fortol- den / eller oc wfrjt for frjt Guds angiffuer / da haaffuer Skipperen de aff sig fortaugde oc suigac- telig angiffne Vare oc sin Skibspart forbrut.

Toldsdol.

Vdi lige maade ere de Vare oc forbrut / som foris fra Skibet for det fortollis / eller til Skibet effter det er fortollit / End findis forbudne Vare / da vare de forbrutte med Skipperens Skibspart / oc

Forbudne
Vare.

anden vilkoelig Straff som Skipperen / som Kongens Forbuds offuertredere kand tilfindes / Dog at allestedis den *moderation* med huer Nations Skipper oc Folck holdis / effter som den Danske oc Norske nation hos dennem vederfaris effter Ratten / Thi vederfaris nogen disse wrat paa fremmede steder imod den Landsorts loug / sedvanne oc Offrigheds Vilge / da klage sig det for Offrighe-

Fremme-
dis Ret
her som
hos den-
nem.

Den

den som sammestied raader / oc bør icke derforre nogen her andit at bevissis / end den deel billigt er. Paa alle *Confiscationer* skal tagis Dom / oc skulle Dommerne strax vden ophold eller lang opsættelse domme / at Skipperen *expederis* saavist muligt efter GiesteRæt / oc der offuer icke sinckis eller forhindris i sit Marckind oc Reigse.

Dom paa forbrud oc yder ophold.

13. Besutger nogen Indlendiskis Ziener Tolden / oc Hofsbunden / før det forfaris / sielff det aabenbarer / oc ædlig Rættigheden erlegger / da være Hofsbunden Sageløs / oc Zieneren straffis til Vand oc Brød / eller i Zern efter Sagens leilighed / anseende oc at saadan Indlendiske som de deris æd oc troskab saa forgiætter / videre Straff (end oc naar det efter haanden aabenbaris) werde ere / end de som icke med æd forplistede ere / Etaar oc til Kongen om saadanne videre skulle fædis blant de troe Vndersaatter at handtere / tie ne eller vandle.

Indlendiskis Zieneris Toldsvig.

14. *Toldofficererne* oc anden Kongens Ombud naar tuiffuel falder / skulle der om forfare / findis forseelse / da skulle *Toldofficererne* strax Varsene angribe oc anholde / saa oc til offuerflod advarre oc giffue Kongens Næste Ombud hoy eller laug det tiikiende / som den Skyldige strax skal være forplict at angribe oc anholde / findis Kongens Ombuds forsummelse / forhaling eller dulsmaal oc

Om tuiffel falder paa Toldsvig.

Kongens Ombuds oc andris

Pligt i
Toldsa-
ger.

svilge herudi / lide tiltale paa sin Bots Lod / oc
staae til Rætte som Kongens wtroe Tienere oc
samme Brittigheds Medvidere / Vnder lige
Straff skal huer oc en / Borger oc Bonde være
forpligt Toldofficererne oc *Visiteurene* at være
folgactig til den fornøden samme Brittigheds
angribelse.

Told
mod Told,
officerer-
ne.

15. Offuersalder den som *visiteris* eller oc
nogen anden nogen Toldofficerer eller anden *vi-
siterende* med wtbequemss naffin / eller ord / haffue
forbrud til hannem tuende 40. Marck / eller oc
straffis paa Kroppen / Om hand ick haffuer at
betale / end følger Haandgierning paa den *visite-
rende* eller nogen Toldofficerer i oc for sin Bestil-
lings forretning / straffis derforuden / som den der
anden Byes Øffrighed offuersalder oc videre effe-
ter Sagens leilighed.

Bødders
yddeling.

16. Aff de *Confiscationer* oc bødder som for-
brydis skal til Kongen være forfalden en fierdes
part / til de Sattige en / oc en til den som *visiterer*
eller angiffuer / Toldofficerer eller anden huo det
oc er / oc en fierde part til Byens Øffrighed i Riob-
steden / paa Landet tager Kongen den gandske
halffuepart.

Smaa
Toldste-
der.

17. Paa smaa Toldsteder / huor alleene Told-
dere ere / der retter hand sig dog effter denne Told-
ordning / vnder straff vedbor.

18. Døer

18. Døer nogen *Toldofficerer* eller befindis (effter flittig Lensmandens Kandsagning) wtroe eller wflittig / da vare Lensmanden Statholderen strax derom / oc midler tid *ordinere* en anden / som sig oc paa videre beskeed effter disse Artickler skal rätte: Bliffuer nogen *Toldofficerer* siug / da bede hand strax en anden i sit sied / indtil Lensmanden / om hand langt fra Haanden boer / den eller en anden i hans sied midler tid forordner / huilcke sig oc effter disse Artickler skulle forholde / I lige maade forholdis om Lensmanden nogen *Toldofficerer* forløffuer en tidlang at forreigse.

Om Toldofficerer-
ne døer
eller for-
løffuis.

Effterskreffne Ved

Skal Tolderen oc Toldskriffueren soerge Kongens Stadtholder i Rigshandhafnin om de derfra forskickis / saa oc derforuden Kongens Lensmænd i huis Lehn huert Toldsted ligger / Naar de der til ere forordnede effter Toldordningens formelding.

Jeg N: N: løffuer oc soerger at være Kongl: Tolderens oc Toldskriffuers Ved.
 M: min allernaadigste Herre Huld oc Tro /
 hans K: M: beste vide oc ramme oc Skade
 der imod aff min yderste Formue affverge; Derneft
 B iij skal

skal ieg vdi deñe min **Tolders**
Toldskriffueris } Besillo

ling med ald tro oc siid mig forholde / med ingen
see igiennem fingre / eller noget efftergiffue nogen /
meden Tolden altsammen vden affkornning vdi
reede Penge paa sin tilbørlig tid oc siid opberge /
indtegne oc i Kisten strax nedkaste / oc holde
opriectig Bog effter Toldordningens formelo
ding / oc ellers i alle maade forholde mig effter
Toldordinantzen oc Toldrullerne oc som det sig

en Erlig **Tolder**
Toldskriffuer } eigner oc teg for Gud

Allermæctigste oc Kongl: Mægt: ved at forsuare
oc være bekiemt / saa sant hiilpe mig Gud oc hans
hellige Ord.

Giffuit paa Vort Slot Kiøbenhaffn den
12. *January* Anno 1632. Vnder Vort Signet.

Christian

Transskription mv

INDHOLD

1982

Christian den Fjerdes Ordinans om Toldens Oppebørsel af 12 januar 1632

Transskriberet fra fraktur til antikva
og
omskrevet til nyere dansk

Ordinans
Om
Toldens oppebørsel

Vi Christian den Fjerde, af Guds nåde Danmarks, Norges, Venders og Goters konge, hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn og Ditmarsken, greve til Oldenburg og Delmenhorst osv, gør vitterligt:

At selv om adskillige former for told og accise i nogen tid — på grund af den nød, som man har set og følt, — har været pålagt, for at grænser, fæstninger og andet kan forsvares, så erfares alligevel, at der ved størsteparten af toldstederne omgås utilbørligt med tolden, hvorved undersåtterne på mærkbar måde besværes, idet den pålagte told og accise ikke forslår til det, den er bestemt til, hvorfor yderligere skat og forhøjelse er nødvendig til den udgift, som ikke er til at komme uden om. Derfor har Vi været nødt til at lade denne ordinans om tolden udstede, efter hvilken alle og enhver, som den vedkommer, skal rette sig i overensstemmelse med aflagt ed og troskabsløfte og under strafansvar.

A

I. Der

Ordinantze

Om

Toldens oppebørssel.

W I Christian

den Fierde med Guds

Nåde / Danmarckis / Nor-
gis / Wendis oc Gottis Kon-
ning / Hertug vdi Slessvig /
Holsten / Stormarn oc
Dytmersken / Greffue vdi

Oldenborg oc Delmenhorst / etc. Giøre Witter-
ligt / at endog atskillige Tolder oc *Acciser* nogen
tijd forleden haffue været paalagde / aff den Nød/
som mand for Øyene oc saa got som i Hænderne
hafft haffue / til Grendtzers / Festningers oc an-
den Rigens *Defension*; Saa forfaris dog / at w-
tilbørligen dermed paa fledste Toldstæder om-
gaaes / Huorved Vndersaatterne merckelig be-
svergis: I det den paalaugde Told oc *Accise* icke
forslaar til det den er beskicket: Huoroffuer videre
skat oc paaleg foraarsagis til den vdgifft / for
huilcken ingen omgang kand haffuis: Huorfor Wi
haffue været foraarsagit denne *Ordinantze* om
Tolden at lade vdgaae / efter huilcken alle oc huer
vedkommer vnder deris Æd / troskab oc anden til-
børlig Straff / sig haffuer at rette oc forholde.

A

I. En

I.

Toldofficerer.

EN Tolder oc en Toldskriffuer skal være paa de beste Toldsteder.

Toldbogger.

Toldere og Toldskriffuere skulle sættis aff Statholderen vdi Kiøbenhaffn / oc skulle huer dennem holde sin *numererde* Bog aff Lenssmanden igiennemdragen oc forseigled / oc den ene icke vjise den anden sin Bog vnder sin Æed / megit mindre dennem *conferere*, Men en huer skal haffue den i sit Skab eller Skrin velforvarit. Saa frembt oc dennem eller nogen *Toldofficerer*, *Forpactere* eller deris Tienere paa visse Toldsteder *trafic* forbiudis / da skulle de holde sig derfra / med mindre de ville staa til rette / som de wtroligen tiene.

Om Toldofficererne forbiudis *trafic*.

Visiterer.

Huor *Visiterer* anordnis / der holdis effter den *instruction* hannem giffuis.

Toldofficerers forvaltning.

2. Samme *Toldofficerer* forvalte oc *Accisen*, Item huis til *S. Annæ* oc den ny Bygning/saa oc *Baadsmænds Boder* ved *S. Annæ Broe* er forordnit / vdi lige maade huis *Told* oc *Accise* som til *guarnison* oc *defension* vdgiffuis / Oc skal huer slags *Told Cronens* / saa vel som *Commisariernis* i Sær *specificeris* oc til Regenskab for sig oc icke iblandt hin anden føris / Saa oc giffuis Sær *Toldsedel* paa *Cronens* / *S: Annæ* oc *Baadsmænds Boders Told* oc *accise*, oc Sær paa *Commisariernis Told* oc *accise*. Befinde enten *Commisariarier* eller Statholderen forbe^{te}: *Toldoffice-*

Told Regenskab.

Særtoldseddel.

rers

I.

Told-officerer.

Der skal være en tolder og en toldskriver på de største toldsteder.

Told-bøger.

Toldere og toldskrivere ansættes af statholderen i København. De skal føre hver sin nummererede bog, der er gennemdraget og forseglet af lensmanden, og under ed ikke vise hinanden deres bøger, langt mindre konferere dem. Men de skal hver for sig opbevare bogen sikkert i deres skab eller skrin. Såfremt de eller andre toldofficerer, forpagtere eller deres personale på visse toldsteder forbydes at drive handel, da skal de holde sig derfra, medmindre de vil tiltales for tjenesteforseelse.

Når told-officerne forbydes at drive handel.

Visitorer.

Hvor en visitor ansættes, følger man den instruktion, der gives ham.

Toldofficerers forvaltning.

2. Samme toldofficerer forvalter også accisen samt de beløb, der skal opkræves til Sankt Annæ og den ny bygning og til bådsmænds boder ved Sankt Annæ bro. Tilsvarende gælder told og accise, som betales til soldater og forsvarsværker. Enhver form for told — kronens såvel som kommissærernes — skal specificeres hver for sig og føres i hver sit regnskab og ikke blandes sammen. Der skal også gives en særskilt toldseddel på kronens, Sankt Annæ og bådsmænds boders told og accise, og en særskilt på kommissærernes told og accise. Opdager enten kommissærerne eller statholderen hos de nævnte toldoffice-

Toldregnskab.

Særskilt toldseddel.

rer

rer forseelser, manglende flid eller udygtighed, da står det statholderen eller kommissærerne, som opdager det, frit for at afsætte samme toldofficerer og i stedet indsætte en anden, som har de fornødne kvalifikationer.

Told-officerers afsættelse.

For at opkræve kronens told gives der dem løn efter deres indsats og efter intradestørrelse.

For opkrævning af kommissærernes told oppebærer de som løn tre procent af toldindtægterne, som tolderen og toldskriveren skal dele lige. Toldofficerernes løn og andel skal tages af tolden, når pengekisten åbnes, og føres til udgift i regnskabet.

Told-officerernes løn.

For hver toldseddel skal der af hvert udenlandsk skib, stort eller lille, gives en orts daler (dvs en kvart daler eller 24 skilling); af alle indenlandske, danske eller norske mærsskibe, når de medfører noget, som de skal fortolde, gives en halv ort (12 skilling); af hver kreyer otte danske skilling; af skuder, som fortolder, to danske skilling; norske og underliggende øers færger og både giver intet. Mere må de ikke oppebære, medmindre de vil tiltales for tjenesteforsømmelse.

Told-seddel-penge og hvorledes de deles.

Af toldseddelpengene tager tolderen en tredjedel og toldskriveren resten til sig og en medhjælper. Hertil kommer, at toldofficererne, som ikke driver nogen borgerlig næring, i fredstid skal være fri for borgerlig

Told-officerernes frihed i fredstid.

A ij skat

rers wtroskab / wflid eller wdyctighed / da være det Statholder eller *Commissarierne*, huo det oc befinder / frij fore at affsætte samme *Toldofficerer* oc en anden med samptlig raad oc vidskab i deris sted tilsætte.

Toldofficerers
affsættelse

For Cronens Tolds oppebergen / giøris denem Løn effter Wmagen oc Toldens leilighed.

For *Commissariernis* Tolds oppebergen skulle de niude til Løn tre aff huert hundrede Daler / som de oppeberge / Tolderen oc Toldskriffueren til Jeffne tou skiffte. Oc skal saadan *Toldofficerernis* Løn oc *quota* tagis aff Tolden / naar Kisten obnis / oc saaledis til Regenskab føris.

Toldofficerernis
Løn.

For huer Toldseddel skal giffuis aff huer vden-diske Skib / stort eller lidet en Orts Daler / aff huer Indlendiske / Dansk eller Norsk Mersskibe / om de nogit føre som de fortolde skulle / en halff Ort / aff huer Kreyer otte Skilling Danske / aff Skuder / som fortolder / to Skilling Danske, Norske oc vnderliggendis Øersferger oc Baade giffue inted / Meere maa de icke oppeberge / med mindre de ville staae til Rætte / som de deris Bestilling icke effterkomme / som dennem er befalit.

Toldseddelpenge
oc huorledis de
deelis.

Aff Toldseddelpenge tager Tolderen en Treding / Toldskriffueren Resten paa sig oc en Dreng. Oc skulle *Toldofficererne*, som ingen borgerlig Næring bruge / være i Freds tijd frj for borgerlig

Toldofficerernis
Frihed
vdi Freds-
tijd.

A ij

Tynge /

Tynge / lige ved Byens Øffrighed / paa Landit
frj for egt oc Arbeide.

Huor Va-
rene angif-
nis som
landvarz
komme til
Bye eller
Toldsted;
Huor oc
naar Va-
re / som
Søledis
indkomē /
angifuis.
Om no-
gen faller
paa Toldē.
Om nogē
Toldoffi-
cerene be-
sticke vil.
Huor
gods som
Søledis
eller Land-
verz udfø-
ris/angif-
uis
Om nogē
sig icke an-
giffue eller
oc paa
rette tid oc
sted icke
angiffue.

3. Kommer Varerne Landvertz / da giffue det
strax an i Porten / om Port er paa Byen / oc da
følge en aff Vacten med samme Gods til Tølge-
ren at fortoldis; er ikke Port paa Staden / da dra-
ge sig dermed strax til Tolderen / oc gjøre klart der-
fore. Vdi lige maade / komme Gods Søledis ind/
da legge sig an paa steder vedbør / Oc skal siden
Kiøbmand oc Skipper strax angiffue sig paa
Toldboden / sampt alt huis de indehaffue. Vnder-
staar sig Kiøbmænd eller Skipper at falle paa
Tolden oc vil giffue ringere end Toldrullen for-
melder / eller oc icke vil i Haffnen indkomme før
hand om Tolden haffuer *accorderit*, den samme
giffue offuer rette Tolff endnu halff Told for Told-
suig: Samme Ret er / om nogen tilbiuder Told-
officererne Skenck/ dennem at *corrumpere*; Vdi
lige maade giffue sig en huer an / som Vare Land-
vartz vdføre vil / saa vel som de bortseigle ville / Vn-
derstaar sig nogen Gods / som Landvertz kommer
nogen sted at indføre / eller oc det Søvertz kom-
mer / at opskibe / før Tolden er clarerit / haffue for-
brut sine Vare / oc derforuden videre staa til Ræt-
te / som vedbør.

Drager Skipperen aff en Haffn i en anden
at lade eller kiøbslaae / gjøre huer sted klart / oc

naar

skat ligesom byens øvrighed, og på landet fri for pligt til kørsel uden betaling og for pligtarbejde.

Hvor varer skal angives, som kommer landværts til by eller toldsted.

Hvor og når varer, som kommer søværts, angives.

Dersom nogen vil bestikke toldofficerne.

Hvor gods, som udføres sø- eller landværts, skal angives.

Dersom nogen slet ikke giver angivelse eller ikke gør det på rette tid og sted.

3. Kommer varerne landværts, angives de straks ved byporten, hvis byen har en port, og ledsages af en af vagten til tolderen for at fortoldes; er der ingen byport, føres varerne straks til tolderen og klareres. Når gods kommer ad søvejen, skal skibene lægge til på de lovlige steder, og derpå skal købmand og skipper straks anmelde sig på toldboden tillige med alt, hvad de indehaver. Forsøger købmand eller skipper at tinge om tolden for at komme til at give mindre, end toldrullen foreskriver, eller vil vedkommende ikke komme ind i havnen, før han har akkorderet om tolden, så skal samme foruden ordinær told give en halv gang mere heraf for toldsvig. Samme regel gælder, hvis nogen byder toldofficererne på en skænk for at bestikke dem. På samme måde skal enhver anmelde sig, som vil udføre varer landværts, såvel som når de vil sejle bort. Vover nogen nogetsteds at indføre gods, som kommer landværts, eller, hvis det kommer søværts, at bringe det i land, før tolden er betalt, har vedkommende forbrudt sine varer og vil desuden blive tiltalt efter loven.

Sejler en skipper fra en havn til en anden for at laste eller handle, klareres ved hvert sted, og

når

når han kommer til næste havn, afleverer han den hidtidige toldseddel og får en ny toldseddel på hele sin ladning; dog skal den første toldseddel gentages i begyndelsen af den næste af hensyn til de forskellige toldregnskaber. Dog skal tolderen i den anden havn lægge mærke til skibets størrelse og andet, som er foreskrevet. Bemærker han, at der er fortoldet forkert, da står det ham frit for i den anledning at forholde sig, som om der var fortoldet forkert i hans egen havn.

Om skipper indlader i flere havne.

4. Ingen — det være sig toldofficerer, når de administrerer og oppebærer tolden (hvis de har tilladelse til at drive handel), eller anden, hvem det end er — må udbyde eller byde på nogen varer, før de er helt fortoldede, og skipper eller købmand har forladt toldkamret og er kommet til deres skib eller på torvet eller i et andet hus. Den, der udbyder varerne, og den, der byder på dem, skal miste en tiendedel af værdien af alle den slags varer, der findes i skibet (som der er budt på eller lovet bort), idet de skal bøde hver sin andel på en tyvendedel af varernes pris.

Ingen må udbyde eller byde på nogen varer, før de er fortoldede, og skipperen er kommet på lovligt område.

5. Toldofficererne skal i god tid om morgenen og eftermiddagen være på toldboden eller på det sædvanlige sted, hvor tolden opkræves, og blive på toldstedet, så længe der er noget at udrette, og ikke tillade brændevin eller drikkelag. Samme og intet andet sted skal skipperne i den rækkefølge, hvori de ankommer,

Når toldofficererne skal være på toldboden. Drikkeri tolereres ikke på toldstedet.

A iij

klareres

naar hand i anden Haffn kommer / leffuere forige Toldseddel fra sig / Oc tage ny Toldseddel paa ald sin Lading; dog skal den første Seddel serdelis først indførís i den sidste / for huer Tolders Regenskabs skyld / dog at Tolderen i anden Haffn acter Skibets storlighed oc andit som vedbør / Mercker hand wræt været fortoldit / da er hannem frj fore der offuer at holde / som wræt paa sin egen Haffn vaar fortoldit.

4. Ingen / være sig *Toldofficerer* oc de Tolden *administrere* oc opberge (om dennem tilladis at handle) eller anden, huo det oc er / maa fal sige / eller falle på nogen Vare / førend de ere gandske fortolde / oc Skipper eller Kiøbmand er vdgangen aff Toldhuusit / oc kommer til deris Skib / eller paa Torffuit eller i it andet Huus / Den falsigende oc fallende / vnder den tiende Pennings fortabelse aff prijsen aff alt det slags Vare i Skibet findis (som fallet eller falsagt er) huer sin andeel oc tyffuende part aff samme Varis prijs at bøde.

5. *Toldofficererne* skulle god tid om Morgen oc Efftermiddagen være paa Toldboden / eller paa det *ordinarie* sted / huor Tolden oppebergis / oc bliffue paa Toldstedit / saa længe nogit er at forrette / oc der icke tilstede Brendevin eller Drickelaug; Samme oc ingen anden sted skulle Skipperne i Orden / efftersom de ankomme til /

A iij

clareris /

Om skipper lader i fleere Haffner.

Ingen maa falsige eller falle paa nogen Vare / fødet fortollet / oc Skipperen er paa lowlig steder kommen. Naar *Toldofficererne* skulle lade sig finde paa Toldboden. Ingē dricken tilstedis paa toldstedit. Huilcken Skipper

først fortoldis.
Naar oc huor toldseddel leffueris.
Forbudne Vare maa ej fortoldis.
Freñede advaris om forbud.
Toldofficererne maa ey *accorde* re om toldens erleggelse.
I huad Mynt tolden oppebergis.
Om nogē forpacter heel eller half told/ maa ey anderledis dermed omgaa end hand den haffde paa Regenskab.
Huor Tolden oppebergis.

clareris / Toldseddelerne der regnis oc vndertegnis oc Skipperne strax tilstillis i alles nærværelse eller oc den som vil eller skal *visitere*.

6. *Toldofficerne* skulle icke fortolde nogen forbudne Vare / meden Kiøbmanden advare / oc affvijse / oc saa vjt mueligt er / forhindre / at ingen sig aff wvidenhed forseer eller forgriber / ey heller skulde de nogen *Contract* med nogen indgaa om Tolden / enten en Summa derfor at opberge / eller sielff derfor dennem erlegge / eller Dag derpaa at giffue / Medens de skulle den vnder deris Æd vden affkortning vdi god gangbare Guld eller Sølfmynt aff Vdlendiske / medens aff Indlendiske vdi gangbar Mynt (dog Øxen Told erleggis i enckende Daler som ske pleyer) alt paa sædvolige Toldsteder oppeberge.

End haffuer nogen forpacted Tolden / bære den oc op i rede Pendinge / ligesom forskreffuit staar / vden nogen *Contract*, affkortning eller foræring vnder sin Æd oc Straff som vedbør; Vdi lige maade forholdis om nogen en anpart aff Tolden forpacter / oc da tage sig sin anpart aff Tolden/ naar Kisten obnis oc icke førre.

7. Tolden skal vdi *Toldofficerernis* oc meenige Skippernis nærværelse strax den paa Toldstedet er beregnet oc taldt vdi samme Sorter den er oppebaarit i Toldkisten nedkastis / huer vdi sit

Rum /

Klareringsrækkefølge. Når og hvor toldseddel udleveres.

Indførselsforbudte varer må ikke fortolde. Fremmede advares om forbud. Toldofficererne må ikke indgå aftale om toldens betaling. Betalingsmidler.

Ved hel eller halv forpagtning gælder de almindelige regler.

Hvor tolden opkræves.

klareres. Toldsedlerne skal beregnes og underskrives der og straks udleveres til skipperne i alles nærværelse eller også til den, som vil eller skal visitere.

6. Toldofficererne må ikke fortolde nogen forbudte varer, men skal advare købmanden og afvise og, så vidt det er muligt, forhindre, at nogen af uvidenhed forser sig eller forgriber sig; ej heller må de indgå aftale med nogen om tolden gående ud på enten at modtage en sum derfor eller selv lægge den ud for dem eller give henstand med betalingen. De skal derimod under eds ansvar uden nogen afkortning indkassere tolden på de sædvanlige toldsteder i god gangbar guld- eller sølvmønt af udlændinge, men af indenlandske personer i gangbar mønt (dog betales told af okser som hidtil i enkelt-daler).

Hvis nogen har forpagtet tolden, skal den også opkræves i rede penge, sådan som det er foreskrevet, og — under ed og straf efter loven — uden nogen aftale, afkortning eller foræring. Det samme gælder, om nogen forpagter en del af tolden. Vedkommende tager da sin anpart af tolden, når kisten åbnes, men ikke før.

7. Tolden skal i toldofficerernes og menige skipperes nærværelse straks, efter at den på toldstedet er regnet og talt sammen, i samme møntsort, som den er oppebåret i, nedkastes i toldkisten, hver i sit

rum

rum, som beskrives her: Til kisten skal der være tre låse, lensmanden har nøglen til den ene, tolderen til den anden og toldskriveren til den tredje. Øverst på toldkisten skal der være to huller, ét hvor kronen, Sankt Annæ og bådsmandenes boders told, og ét hvor kommissærernes told lægges hver for sig.

Toldkistens nøgle.

Told af forskellig slags holdes adskilt.

Hvad angår accisen, da skal den også, straks den modtages, nedlægges i det rum, hvor den hører til; og eftersom en del af vore undersætter er fri for accise, skal købmændene, når de accise-ekspederes, have gyldige frizisesedler godtgjort af tolderen, som var de rede penge, og have dem fratrukket i accisebeløbet. Såfremt nogen handlende sælger deres varer til accise-fri personer, efter at de har betalt accisen, og af dem får rigtige frisedler, da må de, når de senere skal betale accise, give disse sedler som betaling for accisen, eller også, hvis de ophører med at sejle og handle, inden toldkisten åbnes, da skal de have beløbet tilbagebetalt, når den åbnes, dersom de med rigtige sedler kan dokumentere at have solgt varerne, efter at de har betalt accisen. Når fremmede indkommer med deres skibe, skal de angive, hvad de indehaver, hvorpå en seddel, der udviser, hvad accisen beløber

Accise.

Rum / som effter formeldis: Oc til Kisten skal være tre Laasse / Lenssmanden haffuer Nøgelen til en / Tolderen til den anden / Toldskriffueren til den tredje / Offuen paa Toldkisten skulle være to Hul / it huor Cronens / *S: Annis* oc Baadsmændenis Boders Told / oc it huor *Commissariernis* Told i Sær leggis.

Toldki-
stens
Nøgle.

Huer
slags Told
Sær for
sig.
Accise.

Belangende *Accisen*, da skal den oc strax den bekommes i det Rum nederlegges huor den hedenhører; Oc efftersom en deel Vore Undersaatter ere frj for *Accise*, da / saa frembt den som for *accicis* skal / haffuer nøygactig richtige Frizisezedeler / skulle de hannem aff Tolderne lige ved Redepenge got giøres oc kortes paa *Accisen*; Saa frembt oc nogen Voris egen Vndersaatter deris Vare selge til *Accise* frj-Personer siden de haffue vdgiffuet *Accisen* oc aff dennem richtige frj Zeddeler bekomme / da maa de / naar de fremdeelis *Accise* betale skulde / samme Zeddeler levere i Betaling for *Accisen*, eller oc om de ey vjdere seigle oc handteere inden Toldkisten obnis / da skal dennem igiengiffues naar den aabnes / saa vijt de med richtige Zeddeler bevise sig Zisefrj at haffue sold siden de *Accisen* vdgiffuet haffuer; Belangende Fremmede / da naar de med deris Skibe indkomme / skulle de angiffue huad de inde haffuer / huor paa en Zeddel formeldende huor høyt *Accisen* beløber;

ber / i Toldkisten til effterretning indlegges skal /
Naar de siden vdsegle / da skulle de *Accisen* betale /
saa vijt med Frizeddeler icke bevise sig til *Accise-*
frij Folck at haffue affhendet / huilcken *Accise* oc da
strax skal i Kisten nedkastis / Som forbemeldt er.

Toldsed-
delers
Stijl.

8. Told oc *Acciseseddelerne* skulle offuen paa
numereris, efftersom Skibene ere ankomne til / oc
ellers klarlig forfattis alle tall med fulde Bog-
staffue / oc skal derudi først indførís dag oc *datum*,
Dernest Skipperens eller Kiøbmandens naffn
oc hiemb / For det tredie / Skibeds naffn oc *façon*,
være sig Boyert / Baad / Kreyer / Mersskib eller
andet / For det fierde Skibets Storlighed i Lester
tal / For det femte / Lasten det indehaffuer / vel *spe-*
cificerit, For det siette / Huor megit Tolden eller
Accisen (efftersom huis om Tolden her vdi befalis
oc om *Accisen* er at forstaa) beløber sig / for
huer slags *in specie*, For det siuffuende / Toldens
eller *Accisens Summa* med fulde Bogstaffue / oc
skal samme Toldseddel være med Tolderens oc
Toldskriffuerens Haand oc Segel vnder / End er
det frj Skib som ingen Told eller *Accise* giffuer /
da skal dog i Told*officerernis* Bog indførís / Saa
oc det Regenskab i Renteriet indleggis / samme
Skib oc Skippers naffn oc hiem / Item hueden oc
huort det her i Rigit seigler / oc med it ord formel-
dis / huad Last det indehaffuer / vnder dag oc *da-*
tum til effterretning.

Toldfrj
Skibe
antegnis
oc i Re-
genskab.

9. Ingen

ber sig til, indlægges i toldkisten til efterretning. Når de siden hen udklarerer, da skal de betale accisen, hvis de ikke med frisedler kan bevise at have afhændet varerne til accise-fri folk. Den betalte accise skal straks nedkastes i kisten, sådan som det er foreskrevet ovenfor.

Told-
sedlers
indhold.

8. Told- og accisesedlerne skal øverst nummereres i den orden, hvori skibene er ankommet, og ellers skrives alle tal klart og tydeligt, og i øvrigt indføres først dag og dato. Dernæst skipperens eller købmandens navn og hjemsted. For det tredje skibets navn og art, det være sig boyert, båd, kreuer, mærsskib eller andet. For det fjerde skibets størrelse i læstertal. For det femte lasten, det indehaver, vel specificeret. For det sjette, hvor meget tolden eller accisen (efter hvad der her befales om tolden og tilsvarende gælder om accisen) beløber sig til for hver slags for sig. For det syvende toldens eller accisens sum skrevet tydeligt. Toldsedlen skal være forsynet med tolderens og toldskriverens underskrift og segl. Selv et frit skib, som ingen told eller accise giver, skal alligevel indføres i toldofficerernes bog og i det regnskab, der fremlægges i renteriet, med oplysning om skib og skippers navn og hjemsted, hvorfra og hvor det her i riget sejler, og en kort angivelse af, hvad last det indehaver, alt under dag og dato til efterretning.

Også
toldfri
skibe
bogføres.

9. Intet

9. Intet gods, som søfolk fører med for egen regning, ej heller spild eller lækage, må fratrækkes ud over, hvad toldrullen foreskriver, og alt, hvad der i så henseende godtgøres, skal klart og tydeligt specificeres såvel i toldsedlerne som i toldbøgerne og regnskabet.

Om toldfrihed for søfolks gods og for spild og lækage.

10. Toldskriveren skal selv eller ved sin medarbejder straks lade toldsedlen føre ind i toldskriverbogen (nummereret ligesom den, der gives skipperen) med tydelig skrift, og konferere denne indføring med tolderen, der ser toldsedlen. Tolderen fører også indholdet af toldsedlen ind i toldbogen med pengene og varernes sum skrevet tydeligt. Samme to bøger skal afleveres med regnskabet.

Bogføring af toldseddel.

Toldseddels konferering med toldbogen.
Toldbogens indhold og aflevering

Toldskriveren fører regnskabet summarisk med angivelse af købmandens navn og nationalitet, dag og dato og pengenes sum og henviser i sit regnskab for hver post til den nummererede toldseddelbog, for at de så meget lettere kan konfereres. Summerne i tolderens såvel som i toldskriverens bøger og regnskaber skal indføres med tydelig skrift.

Toldregnskabets indhold.

11. Kongens lensmand skal selv eller også ved sin særligt betroede fuldmægtig — hvis han på grund af vigtigt og nødvendigt forfald ikke kan være til stede, hvilket skal fremgå af den kvittering, toldofficererne får — åbne toldkisten sammen med toldofficerer-

Når og af hvem toldkisten åbnes.

B ne to

9. Ingen føring / *Spilase* eller *Lechase* skal videre got giøris / end Toldrullen formelder / oc skal i Toldseddelerne / saavel som i Toldbøgerne oc Regenskabit / alt huis i saa maade got giøris / klarlig oc wtuilactigen *specificeris*.

Huorvit føring/
Spillase
oc *Lechase* got giøris.

10. Toldskriffueren skal selff eller ved sin Dreng lade Toldseddelen strax føre til Toldskriffuerbogen (*numererit* lige ved den Skipperen giffuis) med fulde Bogstaffuer / oc læse den op imod Toldsedelen / som Tolderen seer oc hører læse / Tolderen fører oc gienparten aff Toldseddelen med fulde Bogstaffuer paa Pengene oc Varernis Sum i Toldbogen / samme to Bøger skulle leffueris hos Regenskabit.

Huorledis Toldsedel føris til Bogs. Toldsedel *confereris* med Toldbogen. Toldbogs Stijl oc des ofuerlefuering. Toldregenskabs Stijl.

Toldskriffueren gjører Regenskabit *extractis* indførende Kiøbmandsnaffn oc *Nation*, dag oc *datum* oc Pengenis Sum / *refererende* sit Regenskab huer *post* paa den *numererede* Toldsedelbog / at de dessbedre kunde *confereris*, oc skulle Summerne i Tolderens / saavel som Toldskriffuerens Bøger oc Regenskaber med fulde Bogstaffuer indføris.

11. Kongens Lenssmand skal sielff eller oc ved sin visse velbetrode fuldmæctige (om hand for høy oc nødvendig forfald icke kand være tilstede / huilcked i den *Quitantz* Toldofficererne faaer / skal *specificeris*) obne Toldkisten med Toldofficerer-

Naar oc aff huo Toldkisten obnis.

ne tuende gange huert Aar / nembligen *Philippi Jacobi* oc *Martini* oc da telle huad Penge i huert Rum findis oc Pengenis Sum antegne / den *conferere* med *Toldofficerernis* Regenskaber / Pengene annamme oc paa forordnede steder fremskicke / saa oc giffue Tolderen bevjs / aff sig oc samptlige *Toldofficererne* vndertegnit / hos Regenskabit at legge / Oc skal Kongens Lenssmand eller Ombud / saa vel som *Visiteuren* være frjt fore at besee Tolderens eller Toldskriffuerens Bog / naar dennem lyster.

Toldbo-
gen vijsis
Kongens
Ombud
saa oc *Vi-
siteuren*.
Wrang
angiffuel-
se.

12. Forseer nogen Skipper sig med fortol-
den / eller oc wfrjt for frjtt Gods angiffuer / da
haffuer Skipperen de aff sig fortaugde oc suigac-
telig angiffne Vare oc sin Skibspart forbrut.
Vdi lige maade ere de Vare oc forbrut /som føris
fra Skibet før det fortollis / eller til Skibet effter
det er fortoldit / End findis forbudne Vare / da væ-
re de forbrutte med Skipperens Skibspart / oc
anden vilkaarlig Straff som Skipperen / som Kon-
gens Forbud offuertredere kand tilfindes / Dog
at allesteds den *moderation* med huer *Nations*
Skipper og Folck holdis / effter som den Danske oc
Norske *nation* hos dennem vederfaris effter Ræt-
ten / Thi vederfaris nogen disse wræt paa fremme-
de steder imod den Landsorts loug / sedvanne oc
Øffrigheds Vilge / da klage sig det for Øffrighe-
den

Toldsdøl.

Forbudne
Vare.

Fremme-
dis Ret
her som
hos den-
nem.

Toldbogen kan kontrolleres af lensmanden og visitatoren. Urigtig angivelse.

Toldsvig.

Forbudte varer.

Gensidig reel behandling af søfolk.

ne to gange hvert år, nemlig 1 maj og 11 november, og da tælle op, hvad der findes af penge i hvert rum, og notere pengenes sum og afstemme den med toldofficerernes regnskaber, tage pengene og fremsende dem til de foreskrevne steder, og give toldereren et bevis, der underskrives af ham og samtlige toldofficerer, og som vedlægges regnskabet. Det skal stå kongens lensmand eller stedfortræder såvel som visitatoren frit for når som helst at revidere tolderens eller toldskriverens bog.

12. Forser nogen skipper sig ved fortoldning eller angiver toldpligtige varer som toldfri, da har skipperen forbrudt de af ham fortiede eller svigagtigt angivne varer og sin skibspart. På tilsvarende måde er også de varer forbrudt, som føres fra skibet, før det indklarerer, eller til skibet, efter at det er udklareret. Findes der tilmed forbudte varer, da er de forbrudte med skipperens skibspart og anden vilkårlig straf, som skipperen kan ikendes som overtræder af kongens forbud. Dog skal der overalt gives hver enkelt nations skippere og folk den begunstigelse, som den danske og norske nation efter retten nyder hos dem. Derfor, om der overgår nogen af disse uret på fremmede steder, som er imod det lands lov, sædvane og administrativ praksis, da indklages det for øvrigheden

den på det pågældende sted, og der bør derved ikke bevises andet, end hvad der er rimeligt. På alle konfiskationer skal der tages dom, og dommerne skal straks uden ophold eller lang opsættelse dømme, så skipperen så vidt muligt behandles efter gæsteretten og i øvrigt ikke sinkes eller forhindres i sin handel eller rejse.

Dom ved konfiskationer, men uden forsinkelse.

13. Dersom en ansat hos en herboende besviger toldvæsenet, og arbejdsgiveren — før det opdages — selv angiver det og betaler det rigtige, da er arbejdsgiveren sagesløs, og medhjælperen straffes med vand og brød eller lægges i jern efter sagens karakter, ligesom det også må tages i betragtning, at sådanne herboende, som glemmer deres ed og troskab, har fortjent større straf (selv om det senere angives) end dem, der ikke er forpligtet med ed. Kongen bestemmer, om sådanne længere kan tillades at arbejde eller at drive næring blandt de tro undersætter.

Personales toldsvig.

14. Toldofficererne og andre af kongens embedsmænd skal, når der opstår mistanke, foretage undersøgelse. Er der tale om en forseelse, da skal toldofficererne straks sikre sig varerne og tage dem i bevaring og så tydeligt som muligt underrette og give besked til kongens nærmeste embedsmand, høj eller lav, som derefter skal være forpligtet til straks at pågribe og anholde den skyldige. Gør kongens embedsmand sig skyldig i forsømmelse, forhaling eller dølgsmål og

Formodning om toldsvig.

Kongens mænds og andres

Bij

uvilje

den som sammested raader / oc bør icke derfor nogen her andit at bevisis / end den deel billigt er. Paa alle *Confiscationer* skal tagis Dom / oc skulle Dommerne strax vden ophold eller lang opsættelse dømme / at Skipperen *expederis* saavijt muligt effter GiesteRæt / oc der offuer icke sinckis eller forhindris i sit Marckind oc Reigse.

Dom paa forbrud oc vden ophold.

13. Besuiger nogen Indlendiskis Tiener Tolden / oc Hossbunden / før det forfaris / sielff det aabenbarer / oc ædlig Rættigheden erlegger / da være Hossbunden Sageløss / oc Tieneren straffis til Vand oc Brød / eller i Jern effter Sagens leilighed / anseende oc at saadan Indlendiske som de deris æd oc troskab saa forgiætter / videre Straff (end oc naar det effter haanden aabenbaris) verde ere / end de som icke med æd forplictete ere / Staar oc til Kongen om saadanne videre skulle stedis blant de troe Vndersaatter at handtere / tie-
ne eller vandle.

Indlendiskis Tieners Toldsvig.

14. *Toldofficererne* oc anden Kongens Ombud naar tuiffuel falder / skulle der om forfare / findis forseelse / da skulle *Toldofficererne* strax Varen angribe oc anholde / saa oc til offuerflod advare oc giffue Kongens Neste Ombud høy eller laug det tilkiende / som den Skyldige strax skal være forplict at angribe oc anholde / findis Kongens Ombuds forsømmelse / forhaling eller dulsmaal oc

Om tuiffuel falder paa Toldsuig.

Kongens Ombuds oc andris

Plict i
Tolds-
sager.

wvilge herudi / lide tiltale paa sin Bods Lod / oc staae til Rætte som Kongens wtroe Tienere oc samme Wrichtigheds Medvidere / Vnder lige Straff skal huer oc en / Borger oc Bonde være forplict *Toldofficererne* oc *Visiteurene* at være følgactig til den fornøden samme Wrichtigheds angribelse.

Vold
mod Told-
officerer-
ne.

15. Offuerfalder den som *visiteris* eller oc nogen anden nogen *Toldofficerer* eller anden *visiterende* med wbequems naffn / eller ord / haffue forbrud til hannem tuende 40. Marck / eller oc straffis paa Kroppen / Om hand icke haffuer at betale / end følger Haandgierning paa den *visiterende* eller nogen *Toldofficerer* i oc sin Bestillings forretning / straffis derforuden / som den der anden Byes Øffrighed offuerfalder oc videre effter Sagens leilighed.

Bødders
vddeling.

16. Aff de *Confiscationer* oc bødder som for- brydis skal til Kongen være forfalden en fjerde- part / til de Fattige en / oc en til den som *visiterer* eller angiffuer / *Toldofficerer* eller anden hu det oc er / oc en fjerde part til Byens Øffrighed i Kiøb- steden / paa Landet tager Kongen den gandske halffuepart.

Smaa
Toldste-
der.

17. Paa smaa Toldsteder / huor alleene Tol- dere ere / der retter hand sig dog effter denne Told- ordning / vnder straff vedbør.

18. Døer

pligt i
toldsager.

uvilje i sagen, skal han lide tiltale på sin bodsloed (dvs alt, hvad han ejer, undtagen jord) og anklages som kongens utro tjener og samme urigtigheds medvider. Under samme straf skal hver og en, borger og bonde, være forpligtet til at være toldofficererne og visitatorerne til hjælp til den fornødne angribelse af samme urigtighed.

Vold
mod Told-
office-
rerne.

15. Overfalder den, som visiteres, eller nogen anden en toldofficer eller anden visiterende med ukvemsvord eller -ord, skal han til ham bøde to gange 40 mark eller også straffes på kroppen, hvis han ikke har noget at betale med; men dersom der følger håndgribeligheder mod den visiterende eller nogen toldofficer, der arbejder i og for sin tjeneste, straffes han desforuden som den, der overfalder byens anden øvrighed, og i øvrigt efter sagens karakter.

Bøde-
fordeling.

16. Af de konfiskationer og bøder, som idømmes, skal kongen have en fjerdedel, de fattige en og en til den, som visiterer eller angiver — toldofficerer eller hvem det måtte være — og en fjerdedel til byens øvrighed i købstaden; på landet tager kongen halvdele.

Små told-
steder.

17. På små toldsteder, hvor der kun er toldere, skal han rette sig efter denne toldordning under straf efter loven.

18. Dør

18. Dør en toldofficer eller findes han — efter grundig undersøgelse fra lensmandens side — utro eller uflittig, så underretter lensmanden straks statholderen derom og indsætter midlertidigt en anden, som efter nærmere instruktion skal rette sig efter disse artikler. Bliver en toldofficer syg, beder han straks en anden varetage arbejdet, indtil lensmanden, om han bor langt borte, midlertidigt forordner denne eller en anden i tolderens sted; denne skal ligeledes rette sig efter disse artikler. På tilsvarende måde forholdes, hvis lensmanden giver en toldofficer tilladelse til at rejse bort for en tid.

Ved toldofficerernes død eller fravær.

Efterskrevne ed skal tolderen og toldskriveren sværge kongens statholder i København, om de udnævnes af ham, samt desforuden også kongens lensmænd, i hvis len toldstedet ligger, når de er tilforordnede efter toldordningens forskrifter.

Jeg N.N. lover og sværger at være Kongelig Majestæt min allernådigste herre huld og tro, at kende og fremme Hans Kongelige Majestæts interesser og af min yderste evne afværge skade der imod. Dernæst

Tolderens og toldskriverens ed.

B iij skal

18. Døer nogen *Toldofficerer* eller befindis (effter flittig Lenssmændens Randsagning) wtroe eller wflittig / da vare Lenssmænd Statholderen strax derom / oc midler tid *ordinere* en anden / som sig oc paa videre besked effter disse Artickler skal rætte: Bliffuer nogen *Toldofficerer* siug / da bede hand strax en anden i sit sted / indtil Lenssmænden / om hand langt fra Haanden boer / den eller en anden i hans sted midler tid forordner / huilcke sig oc efter disse Artickler skulle forholde / I lige maade forholdis om Lenssmænden nogen *Toldofficerer* forloffuer en tidlang at forreigse.

Om Told-officererne døer eller forloffuis.

Eftterskreffne Æd

S Kal Tolderen oc Toldskriffuere sverge Kongens Stadtholder i Kiøbenhaffn om de derfra forskickes / saa oc derforuden Kongens Lenssmænd i huis Lehn huert Toldsted ligger / Naar de der til ere forordnede effter Toldordningens formelding.

I Eg N: N: loffuer oc sverger at være Kongl: M: min allernaadigste Herre Huld oc Tro/ hans K: M: beste vide oc ramme oc Skade der imod aff min yderste Formue affverge: Dernest

Tolde-rens oc Toldskriffverens Æd.

B iij

skal

skal ieg vdi deñe min { Tolders
Toldskriffueris } Bestil

ling med ald tro oc flid mig forholde / med ingen
see igiennem fingre / eller noget efftergiffue nogen/
meden Tolden altsammen vden affkortning vdi
reede Penge paa sin tilbørlig tid oc sted opberge/
indtegne oc i Kisten strax nedkaste / oc holde
oprichtig bog effter Toldordningends formel-
ding / oc ellers i alle maade forholde mig effter
Toldordinantzen oc Toldrullerne oc som det sig

en Erlig { Tolder
Toldskriffuer } eigner oc ieg for Gud

Allermæctigste oc Kongl: Mayt: ved at forsuare
oc være bekient / saa sant hielpe mig Gud oc hans
hellige Ord.

Giffuit paa Vort Slot Kiøbenhaffn den
12. Januarij Anno 1632. Under Vort Signet.

Christian.

skal jeg i denne min tolders/toldskrivers gerning forholde mig med al tro og flid, med ingen se igennem fingre eller eftergive nogen noget, men opkræve tolden fuldt ud uden afkortning i rede penge på foreskrevet tid og sted, notere det og straks nedkaste dem i toldkisten og føre et korrekt regnskab efter toldordningens bestemmelser, og ellers i alle måder rette mig efter toldordinansen og toldrullerne og opføre mig, således som det sømmer sig for en ærlig tolder/toldskriver, og som jeg kan forsvare og være bekendt over for Gud og allermægtigste Kongl: Mayt:, så sandt hjælpe mig Gud og hans hellige ord.

Givet på vort slot København den 12 januar 1632.
Under vort signet.

Christian.

Udgiver Direktoratet for Toldvæsenet

Fotosats og repro Toldvæsenets Fælles Opgaver

Tryk og indbinding Notex Offset a.s., Søborg

Papir Tonet og hvidt offset, D.f.P.

Omslag Mura omslagskarton

Omskrivning Kaj Nielsen, toldinspektør

ISBN 87-503-3846-3

Ordinansen er genoptrykt i anledning af 350-året
for dens udstedelse og udsendt den 12 januar 1982
i 10 000 eksemplarer, hvoraf dette er nummer:

N° 03201